

THE PLACE OF CHRISTIAN VIRTUE IN THE WORLD OF MEDIA

STELLA BOSHNAKOVA

PEDAGOGY, KONSTANTIN PRES LAVSKY – UNIVERSITY OF SHUMEN

BULGARIA

STE_BOO1@YAHOO.COM

ABSTRACT: THE QUESTION CONCERNING THE NEED OF A WIDER PROCLAMATION OF THE CHRISTIAN VIRTUES IN THE WORLD OF MEDIA IS ESSENTIAL. THIS APPLIES ESPECIALLY TO OUR AGE OF INCREASING INFLUENCE EXERTED BY THE MEDIA ON THE PROCESS OF BRINGING UP CHILDREN AND ADOLESCENTS. THE PURPOSE OF THIS ARTICLE IS TO BRING FORWARD THE ADVANTAGES OF SPREADING CHRISTIAN VIRTUES THROUGH THE MEDIA AS WELL AS TO SHOW THE NEED AND THE BENEFIT OF BUILDING A VALUE SYSTEM, WHICH PRESERVES TRADITIONS AND STANDS ON THE FIRM BASIS OF THE CHRISTIAN CONSTITUTION.

KEYWORDS: CHRISTIAN VIRTUES, THE WORLD OF MEDIA, VALUES, ADOLESCENTS, UPBRINGING, CHILDREN.

Светът, в който живеем поставя пред нас множество въпроси, отговорите на които определят ценностите и светогледа на днешното поколение. Безспорен факт е все по-засилващото се влияние на медиите във всяка сфера на човешкия живот, което налага нови стандарти и модели на поведение. Основните парадигми се променят все по-бързо и човешката личност е поставена пред опасността да изгуби отчасти, или по-точно казано да замени своята индивидуалност. Това глобално общество осъществява своеобразен процес на социализация, използвайки силата на медиите, влиянието на които оставя дълбок отпечатък в човешката душа.

Именно тя е тази която изпитва влиянието на огромното количество информация, която всекидневно ни е предлагана. И тук възниква въпросът за мястото на християнската добродетел в медийния свят. Може ли изграждането на добродетели и исконни християнски ценности да помогне при формиране на модели на поведение? Имат ли добродетелите място в съвременните медии и как могат да помогнат, особено на младото поколение, за изграждане на правилни социални взаимоотношения?

Според тълковния речник на българския книжовен език добродетелта е: 1. Нравствено качество с висока положителна оценка в обществото. 2. Непоквареност, чистота в помислите.

Синонимният речник дава следното определение: Благородство, човещина, доброта, честност, добродушие, безкористност. [7]

Всички тези определения на добродетелта са свързани, както с развитие на индивидуалната личност, така и със живота в обществото. Като се има предвид кризата на ценности в българското общество и засилващата се тенденция към агресия, влиянието на медиите не бива да се игнорира или да бъде подценявано, тъй като особено подрастващото поколение е силно повлияно от всекидневно създаващата се медийна реалност.

Ключова е и постановката на Ж. Бодрияр, че медиите конструират действителността. Днешната постмодерна ситуация е описана в теорията на френския философ за „конструиранията с помощта на високите технологии и мултиплицирана най-вече чрез киното и телевизията хиперреалност“ [3, стр. 13]

Проблемът за морала в българските медии засяга не само етиците и журналистите, но и педагозите и обществото ни като цяло, тъй като в него не се поставят само теоретически въпроси за правдата и кризата в постмодерността, за субективното и обективното отразяване на действителността, но и се дискутират проблемите на ежедневно битие – аспекти на насилие и сексуалност, ролята на средствата за масова комуникация при социализацията на младите хора. [4]

Основният проблем днес е как да бъдат подготвени младите хора да използват ефективно информацията от средствата за масова комуникация с положителен знак – в подкрепа на своето личностно развитие и създаване на ценностни устои.

Предизвикателствата на глобализацията изискват нов поглед към отношението медии – деца – възпитание. Разглеждането на педагогическите проблеми в ерата на глобалните технологии е важно, защото XXI век е време на промяна на ценности. Изследователи от различни научни направления смятат, че медиите пренасят не само информация, но и ценности, концентрирана култура, като посланията им може да са с положителен и с отрицателен знак на въздействие. [3, стр. 6]

Моралните и ценностни устои на християнската добродетел трябва да бъдат възпитавани в децата от най – ранна възраст, за да бъдат научени те да различават злото от доброто, истината от лъжата. В действителност много голяма част от медийната информация при неправилно използване и недобър контрол от страна на родителите и учителите биха нанесли голяма вреда върху детската психика. Малките деца често са изложени на опасност, когато пред тях се разиграват сцени на агресия, аморалност и алчност. Дори определени анимационни филми биха изиграли отрицателна роля върху психиката на децата.

Специалистите по детска психология отдавна са установили, че детето е повече емоционално, отколкото логично; то запомня по-лесно чувства, а не факти. И понякога впечатлението от това или онова събитие, често незначително, се запомня от него за цял живот. [2, стр. 19]

В рамките на машабен изследователски проект, ръководен от Фред и Мерелин Емери, доктори по невропсихология за влиянието на видеотехнологията върху човешкия мозък е констатирано следното:

1. Рязко се забавя и намалява дейността на лявото полукълбо. Гледането на телевизията вцепнява лявото полукълбо и оставя дясното полукълбо да изпълнява всички познавателни действия. Това води до последици върху развитието на мозъка. Тъй като лявото полукълбо е критичната област за организиране, анализ и преценка на получените данни, докато дясното не подлага на критичен анализ, а преработва цялата информация.

2. Вместо да активизира вниманието телевизията го отслабва. Възприеманата от телевизията информация не се обработва рационално, защото лявото полукълбо не е оперативно. Известен факт е, че лявото полукълбо се занимава със съзнателното мислене, анализ, логика, решение, умозаключение, разпореждане, докато дясното полукълбо отговаря за емоционалните, инстинктивните дейности, възприемчивост, символично мислене и т.н.

3. Голяма част от специалните ефекти, представяни на малкия екран се възприемат от мозъка като потенциална опасност. Например мозъка регистрира резките движения на видеокамерата (или излъчвани сцени на насилие), отговаряйки на този стимул от психическа и неврологична гледна точка като при реална опасност. Едновременно обаче напрежението не може да се освободи чрез физически отговор, понеже няма нужда от него. Тази нервна възбуда, проявена при появата на неизбежна опасност, която не е била разтоварена посредством физическо натоварване, води до неминуемо нарастване на хиперактивността и сприхавостта.

4. Човекът пред телевизията не може да контролира процеса на разбиране, разсъждение и организиране на възприетия материал, размишление не съществува. [6]

Внимание заслужава друго интересно изследване, направено в САЩ от Фредерик Цимерман и Димитри Христинис от Вашингтонския университет. Те са проучили 1 797 деца за способността им да се концентрират, да четат и да разбират думи, както и за математическите им възможности. Установило се, че децата под тригодишна възраст са гледали 2,2 часа телевизия дневно, а децата между 3 и 5 години – 3,3 часа.

При сравнение на децата, гледали под три часа и над три часа, излезли огромни разлики. “Телевизираните деца” – тоест тези, които са седели над три часа показвали доста по-забавено развитие от връстниците си, гледали по-малко от три часа телевизия, а уменията им били силно притъпени. Един от изводите, който се наложил е, че децата под две години не трябва да гледат телевизия. За развитието на децата в тази възраст е от изключителна важност контактуването с възрастния човек, от когото те усвояват езика, който пък е в основата на логическото мислене. Поставено обаче пред малкия екран, детето копира готови модели на поведение и постепенно губи възможността си за по-продължителна концентрация и съсредоточаване, тъй като то е придобило навика да получава светкавично и бързо сменяща се информация.

С увеличаване времето на седене пред телевизора (прогресивно нараства до 11-12 годишна възраст), детето очаква всяка информация да му бъде поднасяна с непрекъснато увеличаващи се темпове. В същото време от децата в училищна възраст се очаква да могат да се концентрират за 30-40 минути, което за повечето от тях е непосилно. Всичко с умствено напрегане и усилие ги изтощава. Четенето на книги има обратен ефект. То създава предпоставка за продължителна концентрация, за по-дълбоко вникване в контекста на съдържанието, в емоциите, в речта. [8]

Голяма част от днешната младеж се намира в духовна дезориентация, причинена точно от липсата на здрава и стабилна основа изградена върху ценностна система и добродетели.

Живеем в епоха на голям смут, объркване и хаос. А също и на потресаваша духовна нищета. Епохата ни открива пред нас огромно объркване. Наркотиците не са само тези, които вземат юношите чрез инжекции или чрез устата. За душата също съществуват наркотици. Вземете дистанционното и пуснете телевизора и ще видите, че отвсякъде се чуват различни мнения – едната новина след другата, радостта бива последвана от скръб. Жестоката гледка се сменя с приятна и отморяваща новина. Сякаш някой тръгва да те помилва и веднага след това ти удря един шамар. След това започва отново да те милва и не знаеш какво всъщност става... Нашата епоха е много противоречива. [5]

Това разбира се влияе и на връзката между поколенията, родители – деца, учители – ученици. Средствата за масова информация до голяма степен задават определени модели на поведение, например в семейството. Младежите имат достъп до различна по

смисъл информация и имат неограничен избор от ситуации, от които трябва да моделират своето поведение. От изключителна важност е правилната преценка на възпитателите – учители, родители, наставници, които да регулират избора в правилната посока.

При раждането си децата не притежават култура и концепция за света. Те ги придобиват като извличат знания и опит от различни източници – както социални, така и несоциални. Прекият опит с окръжаващата среда осигурява голямо количество информация на детето, но то придобива знания и от други източници. Първите си познания за света детето получава в семейството. От общуването с възрастните, възприемайки част от техните морални стойности и като подражава на моделите им на поведение, то постепенно оформя своята ценностна система и светоглед. [8]

Тук стигаме до същината на въпроса целящ настоящото изследване, а именно могат ли Църквата и Християнството да помогнат при формиране на медийно излъчване с възпитателен характер. Например в много западни страни не е необичайно да има по няколко канала, интернет и радио предавания с християнска насоченост, които се стараят да формират определени добродетели и морал в подрастващото поколение.

Една от много добре развитите християнски програми в Америка е с основател д-р Добсън, чиито книги за възпитанието на детето са четени и препоръчвани в университети по целия свят.

Д-р Джеймс Добсън е президент на медийната и образователна организация "Семейството на фокус" (Focus on the family). Преди това четиринадесет години е бил преподавател по педиатрия в медицинския институт към университета на Южна Каролина. Има сериозен принос и към изпълнителния съвет на детските болници в Лос Анжелес – отдела за детско развитие. Ето какво казва той относно влиянието на медиите с християнска насоченост:

"Повече от 20 000 слушатели и читатели ни звънят или пишат всеки месец, много от които задават въпроси как да възпитават своите деца, за да бъдат те умствено и физически здрави и социално приспособени личности" – [1]

В своята практическа работа д-р Добсън, съветва и подкрепя родителите като на преден план изнася християнските добродетели в грижата за децата – любов, търпение, радост от общуването, уважение на личността - които теми са застъпени и в програмата "Focus on the family". Едновременно с това той предупреждава родителите и обществото за огромната опасност, която крие влиянието на недобрите медии.

Журналистът, писателят и водещият на радио шоу Майкъл Медвед заявява следното: "Настъпил е обрат от културата на материализма към културата на агресията"

Според последните статистики децата на възраст между две и осемнадесет години прекарват средно по 5 часа и 25 минути в гледане на телевизия, слушане на музика и компютърни и видео игри. Времето, прекарано в такива забавления е още повече при деца над осем години, които почти 40 часа седмично са заети с такива дейности. Статистиката също сочи, че 53% от децата имат телевизор в стаята си, което включва 32% от 2 до 7 годишните и 65% от 8 до 18 годишните. Каква зловеща картина на американските деца (и останалите по света) ни дава това изследване. Децата могат да изберат да видят, всичко което пожелаят. Почти всичко, което децата виждат се запечатва в съзнанието им по един нецензуриран и непречистен начин. [1, стр. 161]

Утвърждаването и защитаването на високонравствени норми на поведение е отговорност на цялото общество. От една страна света в който живеем налага използването на медиите, но от друга трябва да се стремим да съхраним човешкото достойнство и уважение към личността и да съзнаваме реалната опасност. Един от начините е именно чрез разпространение на традиционните истини на Църквата и християнската вяра, които да работят заедно с медиите за благо на страната и народа ни. Медиите като мощен проводник на информация могат да покажат добрите примери на добродетелен живот, да създават не измислени персонажи, а да показват реални личности, които да бъдат пример за подражание.

Духовното благополучие на децата трябва да бъде една от най-ценните придобивки на съвременното общество. Това е цел, която изисква съвместни усилия и Църквата, медиите и образованието биха могли да работят заедно за разпространението на здрава християнска ценностна система, която е издържала проверката на времето и е доказала своята успешност, не само в нашата страна, но и по целия свят.

REFERENCES:

1. **Dobson, J., 2008:** Deteto sys silna volya, 2008, Sofia (*The Strong-Willed Child*)
2. **Dubinin, A., 1997:** Deteto v sveta na televiziyata I kompyutrite, Danilovski blagovestnik, 1997 (*The child in the world of television and computers*, Danilovski blagovestnik, 1997)
3. Lozanova, L., Tsennostite na uchenitsite v mediinoto obshtestvo, Shumen, 2016 (Lozanova, L., *The values of the pupils in the media society*, Shumen, 2006)
4. <http://bg.monediplo.com/article422.html> - "Moralat v bulgarskite medii"
5. <http://pravoslaven-sviat.org/2014/07/02/kotva-na-nebeto/> - Kotva na nebeto, Arhim. Andrei Konanos
6. <http://pravoslaven-sviat.org/2013/05/23/televiziata-i-deteto/>) – "Televiziyata i deteto", *Virdjiliu George*
7. <http://rechnik.info/добродетел> - *Rechnik na dumite v bulgarskiya knijoven ezik*
8. http://ebox.nbu.bg/mk07/doc/Ralitsa_Filipova.htm - "Detsata kato chitateli, slushатели, zriteli i potrebiteli", *Ralitsa Filipova*